

Indenrigs- og boligminister Christian Rabjerg Madsens talepapir

Anledning	SOU alm. del – samrådsspm. T-Y
Dato / tid	19. maj 2022, kl. 13.45-15.15
Sted	SOU
Talens varighed	10 minutter
Talens formål	Besvarelse af samrådsspørgsmål
Publikum og programpunkt	SOU

Det talte ord gælder

Indledende bemærkninger

- Tak for invitationen til dette samråd.
- Emnet for dagens samrådet har efterhånden været genstand for en del spørgsmål fra Folketinget, samråd og en åben høring i regi af SOU.
- Men det er også et kompliceret emne med rigtig mange facetter.
- Der er som bekendt gennemført et analysearbejde om betalingsforpligtelse og kommunale incitamenters for at få et bedre grundlag for at vurdere spørgsmålet.
- Lad mig kort gengive hovedresultaterne fra rapporten, der blev offentliggjort juni 2021:
 1. *For det første* viser rapporten, at der er en udligningsvirkning, når en borger flytter kommune. Virkningen er ikke entydig, men afhænger bl.a. af borgerens alder, og hvordan borgeren ellers tæller med i enkelte socioøkonomiske kriterier, som indgår i udligningen. Virkningen vil komme med nogle års forsinkelse, og skal ellers ses i forhold til flere andre hensyn, som kommunerne har i forbindelse med en

visitation. Det vil jeg komme nærmere ind på i besvarelsen af samrådsspørgsmålene.

2. *For det andet* er det ikke nyt, at der er virkninger i udligningssystemet. De største virkninger var der således også før udligningsreformen.

- Jeg vil også indledningsvist minde om, at formålet med udligningssystemet er at sikre mere lige muligheder for kommuner til at levere offentlig service i hele landet.
- Der er ikke tale om et system, som skal kompensere kommunernes udgifter én til én for konkrete indsatser eller for den enkelte borgere. Det er derimod et system, som skal fange og udligne nogle helt overordnede forskelle i udgiftsbehov og beskatningsgrundlag på tværs af kommunerne. Den opgave løser systemet.
- Jeg vil nu svare på de enkelte spørgsmål.

Samrådsspørgsmål T:

[Finder social- og ældreministeren og indenrigs- og boligministeren, at det er acceptabelt, at kommuner, der visiterer en borger til et bosted uden for kommunegrænsen, alene som følge af udligningsordningen vil have et årligt økonomisk tab,

der kan beløbe sig til op mod 250.000 kr., og vil ministrene redegøre for, hvilke initiativer regeringen påtænker at sætte i værk for at rette op på denne skævhed i udligningssystemet, samt for hvordan ministrene forholder sig til de forslag til løsninger på udligningssystemets skæve incitamenter på det specialiserede socialområde, som er skitseret i en henvendelse fra DH og en række øvrige organisationer til Folketingets social- og ældreudvalg?]

Svar:

- I forhold til spørgsmål T vil jeg gerne slå fast, at det som udgangspunkt er et logisk princip, at der flytter finansiering med i tilskuds- og udligningssystemet, når en borger flytter bopælskommune.
- Der nævnes i spørgsmålet et udligningstab på 250.000 kr. Jeg vil gerne understrege, at analysearbejdet viste et bredt billede af virkningerne, som for voksne typisk var på under 200.000 kr. og for børn på under 70.000 kr.
- Der skal ikke herske tvivl om, at regeringen helst ser, at tilskuds- og udligningssystemet ikke i sig selv påvirker

kommunernes visitation til konkrete indsatser i forhold til en borger.

- Og denne regering har også et stort fokus på, at borgerne får de rette tilbud. Der er netop også derfor regeringen igangsatte en samlet evaluering af det specialiserede socialområde. Det vil social- og ældreministeren kunne sige mere om.
- DH m.fl. har, som det nævnes i spørgsmålet, fremsendt et forslag om at imødegå virkningerne i udligningssystemet med en form for tillæg eller udligning knyttet til de mellemkommunale refusioner.
- På den ene side er det positivt, at dette forslag tager udgangspunkt i det analysearbejde, der er lavet og ser bredere end på ændringer i udligningssystemet.
- På den anden side vil jeg fremhæve overvejelserne i professor Per Nikolaj Bukhs oplæg til Social- og Ældreudvalgets høring den 19. januar 2022: Her peges der på, at det af DH m.fl. foreslåede tillæg vil kunne komplicere og øge omkostningen til administrationen. Der peges også på, at det foreslåede tillæg i sig selv vil kunne indføre en

”dysfunktionel incitamentsstruktur” og dermed øge risikoen for, at kommuner vil lade økonomiske hensyn dominere over faglige hensyn.

- Hvorvidt man ser et behov for nye tiltag handler vel grundliggende om, hvor stor betydning, man tror, sagsbehandlere tillægger en mulige udligningsvirkning, når de visiterer en borger til en indsats – Også set i forhold til særligt lovkrav om faglige hensyn. Visitationen skal være fagligt funderet, underbygge en helhedsorienteret og forebyggende indsats for den enkelte borger og samtidig være økonomisk ansvarlig – men kommunerne må ikke vælge, udsætte, indstille eller reducere en indsats alene ud fra økonomiske overvejelser. Det er ret centralt at holde fast i.
- Udligningsvirkningens betydning skal også set i forhold til andre økonomiske forhold som bl.a. prisen på det sociale tilbud. Og her spiller det utvivlsomt også en rolle, at det er betalingskommunen, som modtager refusion fra den centrale refusionsordning for de særligt dyre enkeltsager uanset, hvilken kommune tilbuddet ligger i.

- Hertil kommer, at reglerne for mellemkommunal refusion også er ganske komplicerede, hvilket gør det vanskeligt for kommunerne at danne sig et præcist billede af økonomiske virkninger ved en visitation af borgere til tilbud i andre kommuner.
- Endelig skal det bemærkes, at borgeren har en ret til at vælge, når der fx er tale om længerevarende botilbud. Borgeren kan derfor vælge et tilbud uden for kommunen, som er fagligt og økonomisk forsvarligt.

Samrådsspørgsmål U:

[Vil social- og ældreministeren og indenrigs- og boligministeren redegøre for, hvordan ministrene vil sikre, at ændringen i udligningssystemet med fjernelse af betalingskommunefolketallet, ikke kommer til at ramme de borgere, som har brug for et specialiseret tilbud uden for egen kommune, når kommunerne kan få en økonomisk fordel ved at beholde borgeren i et tilbud inden for egen kommunegrænse?]

Svar:

- I forhold til samrådsspørgsmål U vil jeg gerne igen understrege, at de omtalte udligningsvirkninger ikke går væk ved at tilbagerulle en del af udligningsreformen. Det

gælder også i forhold til aftalen om ikke at anvende oplysninger om betalingsforpligtigelse i det indbyggertal, som tidligere indgik nogle steder i udligningsberegningen.

- Jeg vil også gerne minde om, at aftalen om ikke længere at bruge oplysningerne om betalingsforpligtigelse var begrundet i en usikkerhed om kvaliteten af oplysningerne.
- I forhold til bekymringen for at ændringen vil påvirke kommunernes visitation, må jeg fastholde, at visitationen skal være fagligt funderet, underbygge en helhedsorienteret og forebyggende indsats for den enkelte borger og samtidig være økonomisk ansvarlig. Det følger af serviceloven. Kommunerne må ikke vælge, udsætte, indstille eller reducere en indsats alene ud fra økonomiske overvejelser.

Samrådsspørgsmål V:

[Vil social- og ældreministeren og indenrigs- og boligministeren redegøre for, hvordan ministrene vil sikre, at mennesker med behov for et specialiseret tilbud, som ligger ud over, hvad der kan leveres inden for kommunegrænsen, vil blive tilbudt det rette faglige tilbud, når det nuværende udligningssystem giver kommunerne en økonomisk fordel ved at beholde borgeren i et tilbud indenfor egen kommunegrænse, og når bl.a.

Socialrådgiverne har dokumenteret, at økonomi spiller en væsentlig rolle for kommunernes visitation?]

Svar:

- Vi lytter selvfølgelig til, hvad Socialrådgiverne siger. Derfor har Dansk Socialrådgiverforening også været tæt inddraget i evalueringen af det specialiserede socialområde.
- Samrådsspørgsmålet tager imidlertid udgangspunkt i, at analyser skulle have dokumenteret, at økonomi spiller en rolle for kommunernes visitation.
- Rapporten fra analysearbejdet gengiver imidlertid også fx en undersøgelse fra Ankestyrelsen af visitationspraksis i nogle kommuner, som peger på, at sagsbehandlernes vigtigste prioritering er at finde en plads, der bedst egner sig til den enkelte borgers behov.
- Hvis udligningssystemet har stor betydning, skulle det desuden allerede have præget visitationen inden udligningsreformen.
- De tal, vi har, indikerer imidlertid ikke, at andelen, der bor i tilbud uden for handlekommunen, er faldende.

- Ser vi fx på længerevarende botilbud efter servicelovens § 108 var andelen af personer i botilbud uden for handlekommunen i alt 52 pct. i 2015 mod 58 pct. i 2020.
- Analysearbejdet tyder også på, at mange kommuner både køber og sælger tilbudspladser.

Samrådsspørgsmål W og X:

[Spm. W: Vil social- og ældreministeren og indenrigs- og boligministeren redegøre for, hvordan ministrene vil sikre, at betænkningen til L 196 af 18. juni 2020 efterkommes?]

[Spm. X: Vil indenrigs- og boligministeren og social- og ældreministeren redegøre for, hvad der menes i svaret på SOU alm. del - spørgsmål 194 af 21. februar 2022 og redegøre for, hvem ministrene forventer retter op på en skævvridning – når indenrigs- og boligministeren svarer: "Som jeg tidligere har tilkendegivet, skal der samles samlet op på evalueringen af det specialiserede socialområde, når denne foreligger. Her er alle forslag selvfølgelig også velkomne?]

Svar:

- I forhold til samrådsspørgsmål W og X vil jeg indledningsvis bemærke, at vi efter at have analyseret problemstillingen

står med en bedre viden end ved lovbehandlingen af udligningsreformen.

- Jeg mener ikke, at rapporten giver grundlag for at sige, at udligningssystemet generelt har betydet en uhensigtsmæssig adfærd i kommunernes visitation på socialområdet. Det tyder de tal, som jeg refererede før, heller ikke på.
- Når vi har henvist til at afvente den samlede evaluering af det specialiserede socialområde, er det fordi, der er tale om et stort og komplekst område. Og fordi udligningssystemet alene ikke vil kunne sikre, at alle borgere får de rette tilbud.
- Men regeringen er åben for at drøfte de forslag, som Folketingets partier måtte have. Sådan som vi har tilkendegivet i svaret på SOU alm. del – spørgsmål nr. 194 af 21. februar 2022.

Samrådsspørgsmål Y:

[Vil indenrigs- og boligministeren og social- og ældreministeren oplyse, hvilke initiativer ministrene vil tage for at efterkomme Betænkning over Forslag til lov om ændring af lov om kommunal udligning og generelle tilskud til kommuner og forskellige andre

love, jf. L 196, 2020, og sikre, at udligningen ikke står i vejen for, at mennesker får det fagligt rigtige tilbud, når Indenrigs- og Boligministeriets rapport "Afrapportering om betalingsforpligtigelse og kommunale incitamenter" viser, at kommuner, som visiterer borgere til botilbud uden for kommunegrænsen, typisk mister 100.000-200.000 kr. i udligningsindtægter pr. voksne borger pr. år?]

Svar:

- I forhold til samrådsspørgsmål Y vil jeg gerne fastholde, at spørgsmålet om kommunernes visitation er alt for sammensat og komplekst til alene at handle om udligning. Og der er således heller ikke grundlag for at sige, at udligningen står i vejen for, at mennesker får det fagligt rigtige tilbud.
- Vi er nødt til at se spørgsmålet i en større sammenhæng og inddrage nogle af de hensyn, som jeg har nævnt i besvarelsen af samrådsspørgsmålene her i dag.
- Tak for ordet.